

Zwarte stern. Foto G. Siteur.

Het Zaanse Vogelland

door Dr. W. J. Prud'homme van Reine, Zaandam

De Zaanstreek is eigenlijk één grote fabriecksstad en het is dus niet te verwonderen, dat de natuur hierdoor een beetje in het gedrang gekomen is. Voor de ingewijden is er genoeg te genieten, men leze slechts het artikel van W. Meyer in dit nummer, maar voor de gewone man, die 's Zondags eens een eindje, eventueel met vrouw en kroost, wil wandelen, zijn er moeilijkheden. Doordat het landschap doorsneden is door ontelbare sloten en het aantal bruggen en bruggetjes vrij gering is, kan men vrijwel nooit een „ommetje" maken, maar moet men zich voorbereiden op een flinke tippel. Daar zien velen echter weer tegen op en om dan toch van de natuur te kunnen genieten, schaft men zich een roeibootje aan. Dit opent wijde perspectieven, want nu gaat de gelukkige bezitter van dit bootje daarmee het veld in, dat aan beide zijden van de Zaanstreek zich uitstrekt. Zo iemand wordt dan vroeg of laat geïnteresseerd door het doen en laten der vogels. Want dié hebben we in onze streek. Nu moet U weer niet denken, dat U hier, bij wijze van spreken, over de vogels zal struikelen, maar er zijn er toch heel wat. Ik zou U, om dit aan te tonen, een lijstje kunnen voorzetten van alle vogels, tot nu toe in de Zaanstreek waargenomen, waarop U o.a. de ibis en de zilverreiger zoudt aantreffen, maar daar heeft U weinig aan, want om dergelijke zeldzaamheden te zien, moet U een grote dosis geluk hebben en veel tijd. Laat ik daarom een roeitochtje beschrijven, dat ik in Mei 1946 maakte. Dit jaar is alles een beetje later, maar in Mei zal de achterstand wel weer grotendeels ingehaald zijn.

Langs de Papenpadsloot te Zaandam komt men onder de Provinciale weg en spoorbaan door in het Westzijderveld. Dit is een polderlandschap, een z.g.n. slagenlandschap, waar dus heel wat brede sloten en slootjes zijn, vooral als men het gebied tussen de

Watering en de Gouw opzoekt. Reeds tijdens de tocht daarheen ziet men kieviten, grutto's en tureluurs. Hun stemmen klinken hoog in de lucht, soms dichtbij, dan weer ver af, maar nooit is het er zonder vogelgeluiden.

Al roeiende door een smal slootje, waar aan één zijde een rietkraag is, ontdek ik voor me uit de gezellige ronde verenbolletjes, die dodaars heten. Erg lang ze bekijken kan je niet, want al heel gauw duiken ze onder en liggen dan ergens tussen het riet, met alleen de kop boven water, te kijken tot het gevaar voorbij is. In dat riet bevindt zich ook het nest van een waterhoentje en er zijn karekieten druk in de weer. Een grutto, met de bekende kaneelkleurige hals, staat aan de waterkant en smeert hem, zodra ik te dicht bij kom. Zwarte sterns scheren over het water, soms lijkt het wel of ze recht op je aan zullen vliegen, maar ongelooflijk behendig weten ze te wenden en door met open mond te vliegen verschalken ze ontelbare muggen. Hoog in de lucht vertonen de gierzwaluwen hun vliegkunsten, waarbij de ranke bouw van hun lange vleugels goed te zien is. Langs de Gouw, op een landje, waar allerlei afval neergesmeten is, bevindt zich een kampplaats van de kemphanen. Uren lang kan je naar de tournooien van deze hanen kijken en vooral als een wijfje in de buurt komt, is de agitatie zeer groot. Als ik ten leste huiswaarts keer, ondek ik op de Gouw nog een paartje futen. Deze zie je daar niet zo vaak, maar op het Zwet zijn ze eigenlijk gewoon. Daar in het Zwetgebied zie je ook altijd verschillende eendensoorten. In de Wijde Wormer kan men genieten van lepelaars, die er in de ondiepe slootjes naar voedsel komen zoeken, maar dit gebeurt meestal pas na de broedtijd. In het Oostzijderveld hebben eens een jaar enige paartjes steltkluten gebroed; terwijl we in de trektijd nog allerlei trekkers kunnen verwelkomen.

Ik hoop U hierdoor enigermate een indruk te hebben gegeven van de vogelwerled, waar wij in de Zaanstreek zo regelmatig van kunnen genieten. Wat ik beschreven heb, is slechts een klein deel van al wat er is, maar als U het een beetje met het weer treft, zult U veel van hetgeen hier beschreven is met eigen ogen kunnen aanschouwen. Ik wens U dit gaarne toe.

Van maand tot maand.

JUNI.

Het planten- en dierenleven is nu op zijn rijkst. Langs dijken en wegen, in sloot en plas, op de heide, in het bos, in de duinen, in de weilanden en op de akkers, ja overal bruist je het leven tegemoet! Trek er eens op uit met schepnet, planktonnet en wat flesjes, langs onze sloten en plassen. Daar kunnen we met een enkele trek heel wat materiaal verzamelen: libellenlarven (let op de ademhaling), Donacia's, nestjes van de pikzwarte watertor, wantsen, zoetwatersponzen, poliepen, kokerjuffers, zoetwatermossels, Daphnia's, Cyclops, Corethra's, rode watermijten, waterspin-